

ЗА ОБИДНИТЕ ДУМИ В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Ванина Сумрова

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“,
Българска академия на науките

vsumrova@ibl.bas.bg

Резюме. Докладът е посветен на въпроса за обидната лексика в българския език. Разглеждат се съществителни, прилагателни и глаголи, които в прякото или в преносното си значение съдържат и/или причиняват обида, като квалифицират негативно лицето, за което се отнасят, и по този начин накърняват достойнството му.

Ключови думи: български език; лексика; стилистика; лексикография

1. Въведение

За обидата и обидните думи в българския език е писано главно през последните 15 години и този факт без съмнение отразява връзката на науката със съвременната действителност. На въпроса е посветена съпоставителна монография (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012), има и отделни статии. Проблематиката намира място и в изследвания за политическата реч и за вербалната агресия в училище. Съществува и *Речник на обидните думи и изрази в българския език* от 1994 г. В процес на изработване е и многоезичен¹ речник на обидните думи.

Интересът ми към темата е провокиран от работата ми като вещо лице при дела, заведени за обиди. Тук разглеждам лексикалните средства, изразяващи обида. Не се спирам на акта и механизма на обиждането² или на неговите морални аспекти³. Само споменавам, но естествено, без да коментирам, правната страна на въпроса⁴.

2. Обект, цел и задачи на изследване

Обект на разглеждане в доклада са обидните думи в българския език. Изследването е базирано, от една страна, върху публикуваните трудове по въпроса, а от друга, върху многотомния академичен тълковен *Речник на българския език* (РБЕ / RBE) с единични препратки към други тълковни речници. **Целта** на доклада е да се определят параметрите, от които зависи дали дадена лексема принадлежи към обидната лексика, а неговата **задача** – да се посочат групите лексеми сред разглежданата лексика.

3. Същност на обидата и обидната лексика

„Обидата представлява действие или изказване, което е унизително за честта или достойнството на другиг“ (Велева / Veleva 2018: 68).⁵ Тълковните речници дефинират съществителното

¹ Речникът ще съдържа обидните думи в италиански, френски, английски, гръцки, български и други езици. За проекта вж. Osenova 2024.

² Вж. Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Павлова / Pavlova 2020.

³ Вж. Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Калдиева-Захариева / Kaldieva-Zaharieva 2016.

⁴ Има множество изследвания на прависти. Сред тях са цитираните по-долу трудове на Чутуркова / Chuturkova 2010; Велева / Veleva 2018; Цонева / Tsoneva 2020 и Попов / Popov 2021. В езиковедски проучвания въпросът е отразен от Георгиев / Georgiev 2016; Игнатова-Цонева, Крумова / Ignatova-Tsoneva, Krumova 2003; Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012.

⁵ Трябва обаче да се отбележи, че и при клеветата дадено лице се характеризира негативно, с което, както и при обидата, се наранява достойнството му: „Позорното обстоятелство или клеветата (...) трябва да накърняват доброто име на лицето в обществото, да компрометират честта и достойнството му, да го характеризират нега-

име *обида* като многозначно. В РБЕ / RBE⁶ значенията са следните: 1. Несправедливо засягане, нахърняване на честолюбието на някого. 2. Чувството, което се изпитва при несправедливо нахърняване на честолюбието. 3. Думи или постъпки, с които се нахърнява честолюбието на някого. Според същия речник синоним на съществителното *обида* във всички значения е лексемата *оскърбление*.⁷

От дефиницията на прилагателното име *обиден* (*обиден*² 1. Който причинява, нанася или съдържа обида, който обижда) следва, че обидните думи и изрази съдържат и/или причиняват обида, т.е. чрез тях се нахърнява достойнството на човека, за когото се отнасят. Тъй като „по своето съдържание“ обидата е „изразяване на една отрицателна оценка на дееца, на едно отрицателно мнение за достойнството на засегнатия“ (Велева / Veleva 2018: 71)⁸, обидните думи и изрази представят лицето, към което са насочени, в отрицателна светлина, т.е. те квалифицират лицето негативно.

Зададените и общоприети в социума норми и разбирания⁹ за добро и зло, хубаво и лошо са критериите, по които се оценява положително или негативно съответният референт или негово действие и под. Обидата може да е насочена към вътрешните или външните черти на даден индивид или към негови действия, прояви, като отрицателната оценка се свързва с представата за недобро, грозно, неприемливо.

Приемайки твърдението, че „до резултата обида могат да доведат много и много различни изказвания / действия, наричани с различни думи (неделикатност, грубост, лъжа и под.)“ (Кузова / Kuzova 2018: 326), обикновено конкретно адресирани „непристойни оценки, асоциации, квалификации“ (Попов / Попов 2021: 202), смятам, че всяка негативна словесно изразена оценка за човек или за негови действия и черти може да се възприеме като обида (без това винаги да е обида от юридическа гледна точка обаче).¹⁰

Подобно лингвистично становище за обидата вече е изказвано: „Обидата позволява на говорещия да направи отрицателна оценка за другия или за неговите действия“ (Павлова / Pavlova 2020: 155); „Обида е всяка дума или израз, които съдържат обидна характеристика на адресата“ (Павлова / Pavlova 2020: 149). Това широко разбиране за обидата е свързано с факта, че се засяга достойнството на съответната личност. Според изложеното схващане твърде много лексеми или техни значения може да попаднат в групата на обидната лексика.¹¹ Например и трите изречения *Ти си мързеливец/мързелан/мързеланко/мързеланковец/мързел*¹², *Ти си мързелив*, *Ти мързелуваши* представят и характеризират лицето, за което се отнасят, като човек, който не работи. Тази семантика е изразена от съществително или прилагателно (като част от съставно именно сказуемо) или глагол. И тъй като значението и на трите изречения е еднакво, смятам, че обидно е не само изказването, съдържащо съществително име, квалифициращо лицето, но и останалите две.

тивно, да уронват авторитета му и оценката на околните“, е отразено в решение на Окръжен съд – Пазарджик (https://www.court-pz.info/2018_2/0063d818_616c0618.htm).

⁶ Всички цитирани в доклада значения без посочен източник са от РБЕ / RBE.

⁷ Въпросът за отразяването на правни термини, вкл. обида, в тълковните речници на българския език и за трудностите при дефинирането им е разгледан от Георгиев / Georgiev 2016.

⁸ Същото откриваме и в твърдението „В основата на обидата стои презрителното, негативно, унизително и непристойно отношение и оценка за личността на едно лице“ (Цонева / Tsoneva 2020: 143).

⁹ „Унизителният характер на отправената обида се преценява на базата на моралните норми за общуване и зачитане на чест и достойнство, възприети от обществото“ (Чутуркова / Chuturkova 2010).

¹⁰ Според това разбиране оценъчните съждения, изразяващи критика към някого, също могат да се приемат от адресата като обида (макар интенцията на адресанта и да не е била обида) именно заради наличието в тези съждения на негативна оценка, мнение, констатация. Затова, когато „изявлението се свежда до изразено мнение, изказано становище, направена критика или коментар“, т.е. когато е изразена някаква оценка, съдът е важно да определи „дали оценките са в рамките на свободата на словото“ според съответния член от Конституцията (Цонева / Tsoneva 2020: 143).

¹¹ „Оскърбителната, тоест инвективната лексика на практика е с неизброимо съдържание“ (Попов / Попов 2021: 202). Вж. по-долу и бел. 32.

¹² В извадка от подготвяния многоезичен речник на обидните думи откриваме лексемите *мързел*, *мързелан*, *мързелив*, *мързеливец* (Osanova 2024).

Посочените примери, както и твърдението, че „достатъчно лошо е да характеризираш нечия постъпка като подла или да кажеш, че някой е постъпил подло, но е най-лошо да квалифицираш лицето като подлец“ (Wierzbicka 1992: 436, цит. по Колева-Златева / Koleva-Zlateva 1998: 27), показват, че е уместно да се говори за различни степени на изразяване на обида, която „може да варира от по-неутрална до най-изтънчените форми на присмех, ирония и сарказъм“ (Павлова / Pavlova 2020: 149), а също и че е възможно обидата да е и завоалирана: „обидно може да е замислен или да прозвучи и комплиментът“ (Кузова / Kuzova 2018: 326).

В тясното разбиране на обидата тя представлява изречение (формула) от типа „Ти си Х“ (Вежбицка / Wierzbicka 1985, цит. по Павлова / Pavlova 2020: 149), като „местоимението „ти“ може да бъде пропуснато, а „Х“ означава всъщност обида“ (Павлова / Pavlova 2020: 149) – има се предвид, че Х е обидно съществително име^{13, 14}.

4. Класификации на обидната лексика

Лексикалните средства, чрез които може да се изрази обида, са различни. Съществуват тематични класификации на обектите на обидното слово или на самите обиди (вж. Павлова / Pavlova 2020; Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Сталянова / Stalyanova 2021 и цитираната там литература). Класификациите посочват, че обидното слово е насочено към външността, моралните, интелектуалните и други качества, произхода, етническата принадлежност, професията, здравословното състояние и под. на човека, като обидата може да се изрази с лексеми, назоваващи не само лица (вж. примерите по-долу), но по преносен път и чрез лексеми, отнасящи се за „нечовешкия свят“ – свръхестествени същества, животни, растения, храни, напитки, предмети и др. (вж. по-долу).

Друг тип класификация на обидите предлага Ю. Узаничева. Тя разделя обидната лексика на два типа: същински обиди, към които отнася псувните, ругатните и пейоративната лексика („идиот“, „затваряй си мръсната уста“, „тъпанар“, „майната му на всичкото“, и лексика, която не е непристойна, но чрез „метафори и евфемизми“ непряко изразява обида¹⁵ („дебил“, „пуйка“, „мишок“, „цирк“, „фарс“) (Узаничева / Uzanicheva 2020).¹⁶

За Вл. Попов лексикалните средства, изразяващи обида, съдържат негативен компонент, като лексиката може да е ругателна, цинична, просторечна, вулгарна, табуирана, жаргонна, евфемистична, казионна (Попов / Popov 2021).

Класификация на обидната лексика може да бъде направена според типа назоваване – първична или вторична номинация. Спрямо този критерий лексемите се обособяват в две големи групи – лексеми, изразяващи обида в основното значение или в преките си¹⁷ значения (*подлец, мърморко, негодник, непрокопсанник* и много други, вж. по-долу), и лексеми, изразяващи обида в преносното си значение (*идиот, патка, пуйка, дроб, кюфте* и много други, вж. по-долу).

5. Групи обидна лексика

Най-голям дял от разглежданата лексика заемат лексемите с отрицателно конотативно съдържание (Павлова / Pavlova 2015; 2020, Крейчова, Сталянова / Kreychova, Stalyanova 2024; Попов / Popov 2021; Миланов / Milanov 2020). Негативните елементи в съдържателен план са

¹³ От юридическа гледна точка при обидата „в думите (...) трябва да има негативна оценка за пострадалия като личност, а не за неговото поведение или конкретна проява“ (Цонева / Tsoneva 2020), което лексикално се експлицира от съществително име.

¹⁴ Според широкото лингвистично разбиране за обидата позицията Х, както вече стана въпрос, може да бъде заета и от прилагателно име (или адективирано причастие).

¹⁵ „Обидата често се изразява чрез директни упреци, но без обидна лексика“ (Миланов / Milanov 2014: 47).

¹⁶ Според юридическото схващане обидната лексика „е оценъчна и емоционална“ (Попов / Popov 2021: 198).

¹⁷ Рядко сред имената има такива, които са с няколко преки значения, като например *простак*: Разг. Пренебр. 1. Необразован, невеж, невъзпитан, груб човек. 2. Човек, който е глупав, несъобразителен, лековерен, наивен. 3. Човек, който е вулгарен, циничен, безнаравствен, безсрамен.

свързани с представите за лошо или грозно. Такива са съществителните *простак*, *глупак*¹⁸, *тъпанар*¹⁹, *мерзавец*, *подлец*, *негодник*, *развратник*, *смотаняк*, *никаквец*, *прахосник*, *бедняк*, *пройдоха* (и синонимите *нехранимайко*, *хаймана*, *безделник*, *лентяй*), *позьор*, *тарикат*, *продажник*, *лафаджия*, *голтак*, *дебелан*, *грозник*²⁰, респ. женскородовите им съответствия *простачка*, *глупачка*, *тъпанарка*, *мерзавка*, *негодница* и *негодничка*, *развратница*, *смотанячка*, *никаквица*, *прахосница* и *прахосничка*, *беднячка*, *безделница* и *безделничка*, *лентяйка*, *позьорка*, *тарикатка*, *продажница* и *продажничка*, *голтачка*, *дебелана*, *грозница* и др.²¹ Вижда се, че тук се причисляват имена с отрицателен семантичен компонент ‘липса, недостатъчност на нещо’, изразяван от представките *не-* или *без-*, напр. *некадърник*, *неудачник*, *непрокопсанник*, *неграмотник*, *недодялник*, *безсрамник*, *бездарник* и под.

В подгрупа може да се отделят турцизмите. Тези от тях, „които именуват отрицателни черти на характера и модели на поведение във всекидневния живот“, например *урзус(ин)*, *тепегъоз*, *маскара*, *ахмак*, *бунак*, *серсем*, *мускин(ин)*, *шапкън(ин)*, *диване* и под., се употребяват с цел обида на близкия (Стаменов / Stamenov 2011: 638).²²

Обидни са и получените при транспозиция на собствено в нарицателно име номинации като *байганьо* (Игнатова-Цонева, Крумова / Ignatova-Tsoneva, Krumova 2003), *донжуан* и под., „сравнения с исторически лица и литературни герои (Квазимодо, Плюшкин)“ (Павлова / Pavlova 2015: 17), усечени лексеми като *нахал* (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012).

Оказионалните лексеми, възникващи често по злободневни теми или изразяващи лично отношение, също могат да имат характеристиките на обидна лексика. Такива са примерите *комплексаджии*, *комуняци*, *плювач*, *тъпандур*, *герберистанци*, *шопареса* и др. (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012: 248), *дупетати*, *прихватизатори* (Попов / Popov 2021: 202).

Важно е да се спомене, че с оглед на политкоректността дори в основното си значение имена като *идиот* (1. Човек, който страда от идиотизъм (в 1 знач.), от малоумие, слабоумие), *кретен* (1. Мед. Човек, който страда от кретенизъм), *олигофрен* (1. Мед. Човек, който страда от олигофрения), *дебил* (1. Мед. Човек, който страда от дебилност) и под., както и субстантивиранияте прилагателни

¹⁸ Лексемата *глупак* (във 2. значение) има много синоними: *глупец*, *будада*, *балама*, *ахмак*, *хапльо*, *бунак*, *тъпак*, *гламчо*, *галфон*, *абдал*, *серсем*, *дурак*, *ампе*, *тъпунгер*, *баламурник*, *балък* (БСАР / BSAR). В жаргона се срещат над 200 названия за глупав човек (РБЖ / RBZh: 395 – 396).

¹⁹ Някои речници (РСБКЕ / RSBKE; БТР-Радева / BTR-Radeva) определят значението ‘глупак’ на лексемата *тъпанар* като пряко, а други – като преносно (БТР-Попов / BTR-Popov; БСАР / BSAR). Двете значения ‘тъпанджия’ и ‘глупак’ дават основание да бъдат отделени в омонимни заглавки *тъпанар*¹ и *тъпанар*². Аналогичен е случаят и при лексемата *тъпанарин*, която има същите значения, макар това съществително да е значително по-рядко срещано, отколкото лексемата *тъпанар*, както се вижда от примерите в електронния архив на Секцията за българска лексикология и лексикография на Института за български език.

²⁰ Съществителните може да са употребени и като обръщения: *Простащи!*; *Лъжльо!*; *Тъпанарино!*; *Глупако!* (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012: 262).

²¹ В примери като *Какъв простак!* (Павлова / Pavlova 2015: 17), *Какъв кретен!* (Павлова / Pavlova 2020: 151), *Такаъв идиот!* използването на местоимения в интензифициращата им функция в съчетание с обидна лексема води до интензификация на обидата. Подобна функция имат и някои прилагателни имена в словосъчетания с обидна лексика – *абсолютен простак*, *пълнен тъпанар*, *кръгъл глупак* (примери на Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012: 255), където интензификацията се постига чрез преносните значения на прилагателните имена, означаващи най-висока степен на притежаваните от даденото лице черти, сочени от семантиката на съществителното. Така е и в „просторечните колокации“ на съществителните с прилагателните *бесен* и *проклет*, напр. *бясно куче проклето*, както и в колокациите „с характерните постоянни определения“ *гаден*, *мръсен*, *отвратителен* (Калдиева-Захаријева / Kaldieva-Zaharieva 2016: 325). Последните три прилагателни имена са синонимни едно на друго в използваното преносното значение ‘който предизвиква в голяма степен отвращение, погнуса, възмущение’. Интензификация на обидата може да се постигне и с прякото значение на прилагателни като *прост*, *смотан*, *долен* и др., когато са в словосъчетание с обидна лексема – *мангал прост*, *тъпанар смотан*, *долен чифут* (примерите са на Павлова / Pavlova 2020).

²² С времето редица турцизми не само са придобили пейоративна окраска, но тяхната пейоративност става доминираща и изравнява семантично различни по значение думи, които се превръщат преди всичко в обидни – те са „емоционално-афективно оцветени“ и носят най-обща негативна оценка „ти си лош“ (Стаменов / Stamenov 2011: 168).

луд, сляп, глух също се възприемат като обидни за разлика от техните социални евфемизми, изразяващи учтивост (Паскалев / Paskalev 2006; Ефтимова / Eftimova 2015).

Прави впечатление, че сред разглежданата лексика се срещат както стилистично неутрални лексеми (като *бедняк, грозник, безделник, неудачник, безсрамник, досадник, позъор*)²³, така и стилистично маркирани, натоварени с отрицателни емоционално-експресивни оттенъци (*никаквец, загубеняк, задръстенияк, селяндур, дядка*). Тези експресивни лексеми „се определят като пейоративни“, чрез тях „се изразява грубост, пренебрежение, вулгарност, унизителност“, а в речниците – тълковни или преводни – са придружени от лексикографска бележка: „презрение (*кикимора*), пренебрежение (*бабище, пинтия, граматикар, критикар, селендур, писарушка, женоря, хлапетии*), неодобрение (*домъкна се, плямна*), ирония (*измудрям, под чехъл*), (...) грубо (*сурат* ‘лице’, *плюскам* ‘ям’ (...), ругателно (*мискинин, келеи*)“ (Бояджиев / Boyadzhiev 1986: 150). Такива бележки, съпътстващи заглавка или значение, са поставени заради „обиден, оскърбителен нюанс“ (Парзулова / Parzulova 1994: 134), поради което в лексикографията обидната стилистично маркирана лексика е лесно разпознаваема.

Сред прилагателните имена също немалък е делът на тези, които са с отрицателна семантика, например *дребнав, калнав, лековат, дебел, ужасен, вреден, жалък* и редица други, отбелязани в изследванията на Игнатова-Цонева, Крумова / Ignatova-Tsoneva, Krumova 2003; Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Павлова / Pavlova 2015; Крейчова, Сталянова / Kreychova, Stalyanova 2024. Посочвано е, че „в лексеми като *своеволен, своенравен, самонадеян, себелюбив* словообразователните форманти *само-, свое-, себе-* изразяват отрицателни характеристики на човека“ (Димитрова / Dimitrova 2013: 134). Тук се причисляват и множество номинации с представките *без-* и *не-*: *безчестен, безскрупулен, безцеремонен, безотговорен, нелоялен, непочтен, нечестен, неморален, некоректен, неспособен, некадърен* и под.

Семантично и глаголи като *бръщолея* (2. *Пренебр.* Говоря глупости, празни неща) и неговите синоними (*плеция, дърдоря, бърборя, плямпа*), *разтакавам* (1. Бавя, забавям, обикн. умишлено, нарочно някого. 2. Препращам някого или нещо от едно място на друго, обикн. необосновано, безсмислено или нарочно. 3. Отлагам, обикн. умишлено, съзнателно, решаването на някакъв въпрос или завършването, приключването на нещо), *мъкна* (2. *Неодобр.* Непрекъснато нося, донасям различни неща някъде (при подчертаване на неодобрително отношение към действието), *шляя се* (*Неодобр.* Ходя, разхождам се насам-натам без работа), *използвам* (3. Служа си с някого като средство за осъществяването на някаква цел, обикн. користна; употребявам)²⁴ са натоварени с негативна окраска, така както и глаголите, образувани от съществителни със същата отсянка, като *изтарикиавам се, лентайствам, безделнича, подлизурствам, лакействам, доноснича* и др.

Интересно е да се отбележи, че „типологическа особеност на експресивно-изразителния лексикален фонд на европейските езици е значителното преобладаване на лексемите и лексикално-семантичните варианти за отрицателна характеристика на човека“ (Лукьянова / Luk'janova 1980: 898, цит. по Колева-Златева / Koleva-Zlateva 1998: 26).²⁵ Това обяснява и потвърждава твърдението за наличието на широк кръг от лексеми, които по своята семантика или стилистика са обидни или потенциално обидни.

Сред лексемите, изразяващи обида със значение, получено при вторична номинация, отчетливо се открояват зоонимите: *лисица, прасе, паяк, говедо, крава, теле, гъска, патка, кокошка, козел, пръч, овца, кучка, куче, магаре, плужек, плъх, папуняк, тапир, търтей* и др. Тези производни значения се отнасят до лице²⁶, като представят човека с характерни негативни черти (например глупост, простотия, хитрост, мързел, лакомия, нахалство, грозота и под.). Почти винаги тези лекси-

²³ „Експресивните оттенъци на думата могат да не бъдат формално изразени – когато значението на думата поначало съдържа положителна или отрицателна оценка“ (Бояджиев / Boyadzhiev 1986: 149).

²⁴ Без значение е фактът дали в изречението назованото лице е вършител (агент) на действието: Х използва някого, или е негов реципиент: Х го използват / е използван (от някого). Същото се отнася и за всички подобни глаголи.

²⁵ Преобладаването на лексеми и значения за отрицателна характеристика кореспондира с по-големия брой клетви в сравнение с благословиите в езика ни (Крумова-Цветкова / Krumova-Tsvetkova 2010).

²⁶ Тези лексикалносемантични варианти на зоонимите се определят като *зооном* (Кочева-Лефеджиева / Kочева-Lefedzhieva 2013) или *зооморфизъм* (Баранова / Baranova 2019).

калносемантични варианти „се придружават от изключително богат конотативен товар“ (Денчева / Dencheva 2020: 69) и често имат оценъчна функция (Калдиева-Захаријева / Kaldieva-Zaharieva 2016; Крумова-Цветкова и др. / Krumova-Tsvetkova et al. 2013: 454).²⁷ Обидата при тях произтича не само от представянето на лицето с негативните му особености, но и заради „приравняване на човека с низши същества“ (Калдиева-Захаријева / Kaldieva-Zaharieva 2016: 325).

И сред съществителните за лица или за митични същества има такива, чиито преносни значения са обидни. За глупав човек се използват имената *олигофрен*, *дебил*, *идиот*, *кретен*. Съществителното *проститутка* в прякото си значение не съдържа обида (Попов / Popov 2021), за разлика от преносното (2. *Прен. Неодобр.* Лице с недостойно, неморално поведение, обикн. обслужващо чрез подли действия нечии интереси, като изпълнява поръчки срещу заплащане). Обидно е и преносното значение на съществителното *левак* (2. *Прен. Разг. Ирон.* Несръчен, непохватен човек). Това се отнася и за лексемите *веица* (лексемата има две такива употреби: *Прен. Разг.* За зла, свадлива и грозна жена; *Прен. Руг.* За изразяване на неприязнено и оскърбително отношение към жена (често в обръщение), *дявол* (2. *Разг.* Хитър, лукав човек; хитрец; употребата *Прен. Руг.* За изразяване на неодобрително отношение към някого), *демон* (3. *Прен.* Човек, обхванат от силна, непреодолима страст да върши зло; лош, зъл, проклет човек), *караконджо/караконджул* (*Прен.* За човек, обикн. жена, с грозен и страшен външен вид), чрез които дадено лице се характеризира в негативен план според типични за него външни или вътрешни черти.

Преносните значения или употреби на редица съществителни за нелица, използвани обаче за назоваване на лица, също са обидни отново поради приписването по метафоричен път на отрицателна конотация. Такива са лексемите *боклук* (3. *Прен. Разг. Пренебр.* Нещо или някой, който е лишен от качества, стойност, ценност), *лайно* (*Прен. Руг.* За изразяване на пренебрежително, презрително и оскърбително отношение към някого, за когото обикн. се смята, че е недостоеен за нещо), *парцал* (7. *Прен.* Човек без достойнство, без авторитет), *кюфте* (*Прен. Грубо.* За пълен нисък човек), *дроб* (‘ленив, отпуснат човек’ – дефиницията моя), *пачавра* (лексемата е с две такива значения: 2. *Прен. Неодобр.* Човек без собствено достойнство, който угоднически и безрезервно служи на чужди интереси, в услуга на някой друг. 3. *Прен. Грубо.* Развратна, безнравствена жена)²⁸ и др. За глупав човек отново се използват редица съществителни: *пън*, *дръвник*, *рапон*, *чукундур*, *галош*, *тиквеник*, *ръб*, *чвор* (БСАР / BSAR).

Преносните значения на глаголите *дрънкам* (6. *Прен. Разг. Пренебр.* Приказвам, говоря много, и то празни приказки) и синонимите му (*дърдоря*, *бърборя*, *бръщолевя*), *размотавам* (2. *Прен. Разг.* Ненужно и често умишлено бавя някого, губя му времето, като протакам извършването на исканото от него действие), *доя* (2. *Прен. Грубо.* Използвам безогледно и продължително някого за лични облаги, получавам от някого материални облаги) също изразяват негативно съдържание и могат да служат като обида.

Известно е, че дори немаркирани отрицателно – съдържателно или стилистично – лексикални единици в даден контекст може да се превърнат в обидни (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Игнатова-Цонева, Крумова / Ignatova-Tsoneva, Krumova 2003; Павлова / Pavlova 2015; Узаничева / Uzanieva 2020). Това са случаи на контекстуална (оказионална, речева) обида²⁹, реализираща се чрез метафората, иронията, сарказма, като при устно общуване роля имат и интонацията, мимиките, жестовете, докато при комуникацията в интернет – емотиконите и изписването на текста с главни букви. Такъв тип обиди не са лексикализирани и съответно не намират място в речниците.

²⁷ Повече по въпроса вж. у Кювлиева / Kyuvlieva 1986; Илиева / Ilieva 2015; Калдиева-Захаријева / Kaldieva-Zaharieva 2016, Баранова / Baranova 2019; Денчева / Dencheva 2020.

²⁸ Трябва да се отбележи, че основното значение на тази лексема ‘1. Кърпа или непотребно парче плат за изтриване, бърсане на съдове, мебели и под.; парцал, бърсалка’ за съвременниците не е познато и не се използва, за разлика от преносните, особено от посоченото 3. значение. Същото се отнася и за лексемата *главанак*, чиято преносна употреба ‘за прост, недолязан или глупав човек’ е често срещана за разлика от неупотребяваните днес преки значения ‘риба главоч’ и ‘човек с голяма глава, но не много умен’, отбелязани в БТР-Младенов / BTR-Mladenov.

²⁹ За редица такива примери вж. Пилева / Pileva 2020; Сталянова / Stalyanova 2021.

Освен характеризирането на дадено лице в негативен план, непочтителното, грубо, пренебрежително или насмешливо-иронично и пр. отношение към него също може да се възприеме като обидно. Поради ограничения обем на доклада обаче този аспект не може да бъде разгледан. Ще отбележа само, че тук попадат вулгаризми³⁰, прякори, умалителни³¹ и увеличителни съществителни имена, местоимения в оценъчна и др. функция, частиците³² *бе* и *ма*.

6. Обобщение

Приведените примери показват, че най-голям дял сред обидната лексика заемат съществителните имена. Това се обяснява с факта, че „в най-висока степен отрицателно отношение към назовавана личност се изразява при квалифицирането ѝ чрез съществителни“³³ (Колева-Златева / Koleva-Zlateva 1998: 26 – 27), което обуславя тясното схващане за обидата, изразявана от изречението *Ти си Х*, където *Х* е обидно съществително име. По-голямата част от тези имена са обидни в прякото си значение.

Преобладаващата част от обидната лексика са прости по състав думи, сложните са малко на брой (*развейпрах*, *лапнишиаран*, *скубисвекърва*, *въртиопашка*, *хвалипръцко*, *головодник*, *дебелоок* и др.).³⁴

Съществуващият специален *Речник на обидните думи и изрази в българския език* би трябвало да бъде настолен (както за лингвисти, така и за юристи) при съдебните дела за обида. Той обаче не е надежден справочник, тъй като не е изготвен от професионални лексикографи.³⁵ Съдържанието му не е представено еднотипно нито във формален, нито в семантичен план, освен това не е и изчерпателен³⁶, така че микро- и макроструктурата му заслужено са критикувани.³⁷

7. Заключение

Езикът ни разполага с богат инвентар от лексикални средства, чрез които може да се изрази обида. Най-голям дял сред тях заемат съществителните имена (в пряко или в преносно значение). Използването на обидни думи не само е нарушаване на речевия етикет, но е и вид езикова агресия (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Павлова / Pavlova 2015; Павлова / Pavlova 2020; Крейчова, Сталянова / Kreychova, Stalyanova 2024; Узаничева / Uzanicheva 2020; Миланов / Milanov 2020), особено засилена през последните десетилетия. Отличителна особеност на разгледаната лексика е негативното съдържание и/или пейоративната стилистична окраска. Чрез употребата на обидни думи дадено лице се представя в отрицателна светлина или се изразява неуважително отношение към него и по този начин се принизява достойнството му.

Източници / Sources

БСАР: Нанова, А. *Български синонимен и антонимен речник с фразеологизми*. София: Просвета, 2012.
(BSAR: Nanova, A. *Balgarski sinonimen i antonimen rechnik s frazeologizmi*. Sofia: Prosveta, 2012.)

³⁰ Вж. Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Павлова / Pavlova 2020; Сталянова / Stalyanova 2021; Узаничева / Uzanicheva 2020; Попов / Popov 2021.

³¹ Вж. Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012.

³² Вж. Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012; Миланов / Milanov 2014.

³³ Каквото мнение изразява Wierzbicka (Wierzbicka 1992: 436), цит. по-горе от Колева-Златева / Koleva-Zlateva 1998: 26.

³⁴ Такива са и окказионализмите *крокозъбел*, *тъпчигушковци*, *шоукретен* (Василева-Йорданова / Vasileva-Yordanova 2012: 247).

³⁵ Всъщност не е посочено авторство на речника. Отбелязано е само, че е под редакцията на Ганчо Ганчев и Албена Георгиева. Издателството е „Наука и живот“, София, 1994 г.

³⁶ Липсата на такъв специален професионално изработен речник в нашата лексикография едва ли е случайно. Осенова посочва като проблем на подобен речник неговия обхват, имайки предвид въпроса за контекстуалността на обидите (Osanova 2024). По същата причина обидните думи са определени като „част от един отворен и не много добре дефиниран клас имена за качество“ (Павлова / Pavlova 2020: 140).

³⁷ Вж. Парзулова / Parzulova 1994.

- БТР-Младенов: Младенов, Ст. *Български тълковен речник с оглед към народните говори*. Том I. А – К. София: Държавна печатница „Дечо Стефанов“, 1951. (BTR-Mladenov: Mladenov, St. *Balgarski talkoven rechnik s ogled kam narodnite govori*. Tom I. A – K. Sofia: Darzhavna pechatnitsa “Decho Stefanov”, 1951.)
- БТР-Попов: Попов, Д. и др. *Български тълковен речник*. София: Наука и изкуство, 2008. (BTR-Popov: Popov, D. et al. *Balgarski talkoven rechnik*. Sofia: Nauka i izkustvo, 2008.)
- БТР-Радева: Радева, В. *Български тълковен речник*. София: Изток-Запад, 2012. (BTR-Radeva: Radeva, V. *Balgarski talkoven rechnik*. Sofia: Iztok-Zapad, 2012.)
- РБЕ: *Речник на българския език* (онлайн). А – системност. София, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, Институт за български език, 2001 – 2023. <<https://ibl.bas.bg/rbe/>> [11.01.2025] (RBE: *Rechnik na balgarskiya ezik* (online). A – sistemnost. Sofia, Izdatelstvo na BAN “Prof. Marin Drinov”, Institut za balgarski ezik, 2001 – 2023. <<https://ibl.bas.bg/rbe/>> [11.01.2025])
- РБЖ: Армянов, Г. *Речник на българския жаргон*. София: Фигура, 2012. (RBZh: Armyanov, G. *Rechnik na balgarskiya zhargon*. Sofia: Figura, 2012.)
- РСБКЕ: *Речник на съвременния български книжовен език*. Т. 3. София: Издателство на БАН, 1959. (RSBKE: *Rechnik na savremenniya balgarski knizhoven ezik*. T. 3. Sofia: Izdatelstvo na BAN, 1959.)

Цитирана литература / References

- Баранова 2019: Баранова, А. Етнокултурната специфика на зооморфизмите в превода от руски на български език. – *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*, т. 57, кн. 1, сб. Б, Филология, с. 211 – 221. (Baranova 2019: Baranova, A. Etnokulturnata spetsifika na zoomorfizmite v prevoda ot ruski na balgarski ezik. – *Nauchni trudove na Plovdivskiya universitet “Paisiy Hilendarski”*, t. 57, kn. 1, sb. B, Filologiya, pp. 211 – 221.)
- Бояджиев 1986: Бояджиев, Т. *Българска лексикология*. София: Наука и изкуство. (Boyadzhiev 1986: Boyadzhiev, T. *Balgarska leksikologiya*. Sofia: Nauka i izkustvo.)
- Василева-Йорданова 2012: Василева-Йорданова, А. *Обидното слово в българския и във френския език*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. (Vasileva-Yordanova 2012: Vasileva-Yordanova, A. *Obidnoto slovo v balgarskiya i vav frenskiya ezik*. Sofia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Ohridski”.)
- Вежбицка 1985: Вежбицка, А. Речевые акты. – В: *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 16. Лингвистическая прагматика. Москва: Прогресс, с. 251 – 275. (Wierzbicka 1985: Wierzbicka, A. Rechevye akty. – In: *Novoe v zarubezhnoj lingvistike*. Vyp. 16. Lingvisticheskaya pragmatika. Moskva: Progress, pp. 251 – 275.)
- Велева 2018: Велева, С. Проблеми в правоприлагането на обидата и клеветата в светлината на правото на защита срещу посегателство върху честта, достойнството и доброто име. – *Юридическо списание на НБУ*, № 1, с. 63 – 79. (Veleva 2018: Veleva, S. Problemi v pravoprilaganeto na obidata i klevetata v svetlinata na pravoto na zashtita sreshtu posegatelstvo varhu chestta, dostoynstvoto i dobroto ime. – *Yuridichesko spisanie na NBU*, № 1, pp. 63 – 79.)
- Георгиев 2016: Георгиев, Б. Термини от българското наказателно право в общите тълковни речници. – *Годишник на департамент „Романистика и германистика“ на НБУ*, т. 2. <https://ebox.nbu.bg/drg16/view_lesson.php?id=9> [11.01.2025] (Georgiev 2016: Georgiev, B. Termini ot balgarskoto nakazatelno pravo v obshtite talkovni rechnitsi. – *Godishnik na departament “Romanistika i germanistika” na NBU*, t. 2. <https://ebox.nbu.bg/drg16/view_lesson.php?id=9> [11.01.2025])
- Денчева 2020: Денчева, Д. *Плужек, борсук, говедо*. Конотация и метафоричност. – *Българска реч*, № 2 – 3, с. 59 – 72. (Dencheva 2020: Dencheva, D. *Pluzhek, borsuk, govedo*. Konotatsiya i metaforichnost. – *Balgarska rech*, № 2 – 3, s. 59 – 72.)
- Димитрова 2013: Димитрова, И. Какво казва за манталитета на българина семантиката на лексеми с начален елемент *само-*, *свое-* и *себе-*. – В: *Трети международен конгрес по българистика, 23 – 26 май 2013 г. Секция „Български език“*. Подсекция „Съвременен български език“. Доклади. Т. 14. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, с. 116 – 135. (Dimitrova 2013: Dimitrova, I. Kakvo kazva za mantaliteta na balgarina semantikata na leksemi s nachalen element *samo-*, *sвое-* i *себе-*. – In: *Treti mezhdunaroden kongres po balgaristika, 23 – 26 may 2013 g. Sektsiya “Balgarski ezik”*. Podseksiya “Savremenен balgarski ezik”. Dokladi. T. 14. Sofia: Universitetsko izdatelstvo “Sv. Kliment Ohridski”, pp. 116 – 135.)
- Ефтимова 2015: Ефтимова, А. Типологизации на езиковите средства за евфемизация/дисфемизация и проблемът за политическата (не)коректност (въз основа на публикации в таблоидната преса). – В: *Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки*. Благоевград: Университетско издателство „Неофит Рилски“, с. 610 – 622. (Eftimova 2015: Tipologizatsii na ezikovite sredstva za evfemizatsiya/disfemizatsiya i problemat za politicheskata (ne)korektnost (vaz osnova na publikatsii v tabloidnata presa). – In: *Slavistikata i balgaristikata dnes: vaprosi, idei, posoki*. Blagoevgrad: Universitetsko izdatelstvo “Neofit Rilski”, pp. 610 – 622.)
- Игнатова-Цонева, Крумова 2003: Игнатова-Цонева, Д., Е. Крумова. Модални средства за общуване с интенция обиди. – *Научни трудове на Русенския университет „Ангел Кънчев“*, т. 40, серия 10.2, Бъл-

- гарски език, литература, изкуство, с. 36 – 40. (Ignatova-Tsoneva, Krumova 2003: Ignatova-Tsoneva, D., E. Krumova. Modalni sredstva za obshtuvane s intentsiya obida. – *Nauchni trudove na Rusenskiya universitet "Angel Kanchev"*, t. 40, seriya 10.2, Balgarski ezik, literatura, izkustvo, pp. 36 – 40.)
- Илиева 2015: Илиева, Т. Отново за лингвокултурния концепт *джендър* в българските паремии. – *Известия на Института за български език*, № XXVIII, с. 205 – 251. <<https://ibl.bas.bg/izvestiya/wp-content/uploads/2018/08/IZVESTIA-IBE-XXVIII-205-251-Ilieva.pdf>> [11.01.2025] (Ilieva 2015: Ilieva, T. Otново за lingvokulturniya kontsept dzhendar v balgarskite pareмии. – *Izvestiya na Instituta za balgarski ezik*, № XXVIII, pp. 205 – 251. <<https://ibl.bas.bg/izvestiya/wp-content/uploads/2018/08/IZVESTIA-IBE-XXVIII-205-251-Ilieva.pdf>> [11.01.2025])
- Калдиева-Захаријева 2016: Калдиева-Захаријева, Ст. За скритото и неприкритото от мрака на човешката същност. – В: *Лексикографията в началото на XXI в.* София: Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, с. 313 – 332. (Kaldieva-Zaharieva 2016: Kaldieva-Zaharieva, St. Za skritoto i neprikritoto ot mraka na choveshkata sashtnost. – In: *Leksikografiyata v nachaloto na XXI v.* Sofia: Izdatelstvo na BAN “Prof. Marin Drinov”, pp. 313 – 332.)
- Колева-Златева 1998: Колева-Златева, Ж. *Семантична реконструкция. Методологични аспекти.* Велико Търново: Знак’94. (Koleva-Zlateva 1998: Koleva-Zlateva, Zh. *Semantichna rekonstruktsiya. Metodologichni aspekti.* Veliko Tarnovo: Znak’94.)
- Кочева-Лефеджиева 2013: Кочева-Лефеджиева, А. Названия за ‘малък (нисък и слаб) човек’ в български език, получени чрез семантична номинация. – В: *70 години българска академична лексикография.* София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, с. 416 – 421. <<https://ispan.waw.pl/ireteslaw/bitstream/handle/20.500.12528/673/70-godini-416-421.pdf?sequence=1&isAllowed=y>> [11.01.2025] (Kocheva-Lefedzhieva 2013: Kocheva-Lefedzhieva, A. Nazvaniya za ‘malak (nisak i slab) chovek’ v balgarski ezik, polucheni chrez semantichna nominatsiya. – In: *70 години balgarska akademichna leksikografiya.* Sofia: Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”, pp. 416 – 421. <<https://ispan.waw.pl/ireteslaw/bitstream/handle/20.500.12528/673/70-godini-416-421.pdf?sequence=1&isAllowed=y>> [11.01.2025])
- Крейчова, Сталянова 2024: Крейчова, Е., Н. Сталянова. Езикова агресия и фалшиви аргументи в кризисно политическо общуване. – *Езиков свят*, № 2, с. 59 – 65. (Kreychova, Stalyanova 2024: Kreychova, E., N. Stalyanova. Ezikova agresiya i falshivi argumenti v krizisno politicheskoto obshtuvane. – *Ezikov svyat*, № 2, pp. 59 – 65.)
- Крумова-Цветкова 2010: Крумова-Цветкова, Л. *Българските благословии, пожелания и клетви.* София: Емас. (Krumova-Tsvetkova 2010: Krumova-Tsvetkova, L. *Balgarskite blagoslovii, pozhelaniya i kletvi.* Sofia: Emas.)
- Крумова-Цветкова и др. 2013: Крумова-Цветкова, Л., Д. Благоева, С. Колковска, Е. Пернишка, М. Божилова. *Българска лексикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология.* София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“. (Krumova-Tsvetkova et al. 2013: Krumova-Tsvetkova, L., D. Blagoeva, S. Kolkovska, E. Pernishka, M. Bozhilova. *Balgarska leksikologiya i frazeologiya. T. 1. Balgarska leksikologiya.* Sofia: Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”.)
- Кузова 2018: Кузова, М. *Парадоксите на експресията в българския и руския език.* Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“. (Kuzova 2018: Kuzova, M. *Paradoksite na ekspresiyata v balgarskiya i ruskiya ezik.* Plovdiv: Universitetsko izdatelstvo “Paisiy Hilendarski”.)
- Кювлиева 1986: Кювлиева, В. *Устойчивите сравнения в българския език.* София: Издателство на БАН. (Kyuvlieva 1986: Kyuvlieva, V. *Ustoychivite sravneniya v balgarskiya ezik.* Sofia: Izdatelstvo na BAN.)
- Лукиянова 1980: Лукиянова, Н. О некоторых аспектах изучения экспрессивно-выразительной лексики. – *Zeitschrift für Slawistik*, Bd. 25, Heft 6, S. 891 – 900. (Luk‘janova 1980: Luk‘janova, N. O nekotoryh aspektah izuchenija jekspressivno-vyrazitel‘noj leksiki. – *Zeitschrift für Slawistik*, Bd. 25, Heft 6, S. 891 – 900.)
- Миланов 2014: Миланов, Вл. *Езикови портрети на български политици и журналисти. Ч. 2.* София: Парадигма. (Milanov 2014: Milanov, Vl. *Ezikovi portreti na balgarski polititsi i zhurnalisti. Ch. 2.* Sofia: Paradigma.)
- Миланов 2020: Миланов, Вл. Езиковата агресия в политическата и ученическата реч. – *Български език и литература*, № 3, с. 175 – 188. (Milanov 2020: Milanov, Vl. Ezikovata agresiya v politicheskata i uchenicheskata rech. – *Balgarski ezik i literatura*, № 3, pp. 175 – 188.)
- Павлова 2015: Павлова, Н. Обидни думи или дискурсивни маркери за солидарност. – *Българска реч*, № 3, с. 14 – 23. (Pavlova 2015: Pavlova, N. Obidni dumi ili diskursivni markeri za solidarnost. – *Balgarska rech*, № 3, pp. 14 – 23.)
- Павлова 2020: Павлова, Н. Обидата като речев акт. – *Българска реч*, № 2 – 3, с. 139 – 162. (Pavlova 2020: Pavlova, N. Obidata kato rechev akt. – *Balgarska rech*, № 2 – 3, pp. 139 – 162.)
- Парзулова 1994: Парзулова, М. Обидни ли са „обидните думи“ в българския език. – *Език и литература*, № 3, с. 134 – 135. (Parzulova 1994: Parzulova, M. Obidni li sa “obidnite dumi” v balgarskiya ezik. – *Ezik i literatura*, № 3, pp. 134 – 135.)

- Паскалев 2006: Паскалев, Н. Евфемизмите през призмата на учтивостта. – В: *Националният език в условията на чужди влияния и глобализация*. София: Издателство на БАН. (Paskalev 2006: Paskalev, N. Evfemizmitе през prizmata na uchtivostta. – In: *Natsionalniyat ezik v usloviyata na chuzhdi vliyaniya i globalizatsiya*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.)
- Пилева 2020: Пилева, М. Езиковата агресия при учениците – между думите, които ги обиждат, и тези, които те използват, за да нанесат обида. – *Българска реч*, № 1, с. 113 – 117. (Pileva 2020: Pileva, M. Ezikovata agresiya pri uchenitsite – mezhdu dumite, koito gi obizhdат, i tezi, koito te izpolzvat, za da nanesat obida. – *Balgarska rech*, № 1, pp. 113 – 117.)
- Попов 2021: Попов, Вл. Обективният признак от състава на обидата „нещо унижително“ – понятие и същност. – *Библиотека „Диоген“*, книга „Психология“, том 29 (1), с. 183 – 210. (Popov 2021: Popov, Vl. Obektivniyat priznak ot sastava na obidata „neshto unizitelno“ – ponyatie i sashtnost. – *Biblioteka „Diogen“*, kniga “Psihologiya”, tom 29 (1), pp. 183 – 210.)
- Сталянова 2021: Сталянова, Н. Обиждам те (се) – параметри на обидата и вербалната агресия в училище. – *Български език и литература*, № 3, с. 270 – 285. (Stalyanova 2021: Stalyanova, N. Obizhdam te (se) – parametri na obidata i verbalnata agresiya v uchilishte. – *Balgarski ezik i literatura*, № 3, pp. 270 – 285.)
- Стаменов 2011: Стаменов, М. Съдбата на турцизмите в българския език и в българската култура. София: Изток-Запад. (Stamenov 2011: Stamenov, M. *Sadbata na turtsizmitе v balgarskiya ezik i v balgarskata kultura*. Sofia: Iztok-Zapad.)
- Узаничева 2020: Узаничева, Ю. *Стратегии на езикова агресия в парламентарната реч на България и Украйна*. Автореферат на дисертация. София. (Uzanicheva 2020: Uzanicheva, Yu. *Strategii na ezikova agresiya v parlamentarnata rech na Bulgaria i Ukrayna*. Avtoreferat na disertatsiya. Sofia.)
- Цонева 2020: Цонева, С. Отговорността на медиите за вреди от обида и клевета. – В: *Медиите в България: 30 години по-късно*. София: Издателство на Нов български университет, с. 141 – 154. (Tsoneva 2020: Tsoneva, S. Otgovornostta na mediite za vredi ot obida i kleveta. – In: *Mediite v Bulgaria: 30 godini po-kasno*. Sofia: Izdatelstvo na Nov balgarski universitet, pp. 141 – 154.)
- Чутуркова 2010: Чутуркова, М. *Свободата на словото и нейните граници*. София: Сиела. (Chuturkova 2010: Chuturkova, M. *Svobodata na slovoto i neynite granitsi*. Sofia: Siela.)
- Osenova 2024: Osenova, P. On a HurtleX Resource for Bulgarian. – In: *Proceedings of the Sixth International Conference on Computational Linguistics in Bulgaria (CLIB 2024)*. Sofia: Institute for Bulgarian Language, pp. 214 – 219.
- Wierzbicka 1992: Wierzbicka, A. *Semantics, Culture and Cognition (Universal Human Concepts in Culture-Specific Configurations)*. Oxford: Oxford University Press.

ON THE OFFENSIVE WORDS IN THE BULGARIAN LANGUAGE

Vanina Sumrova

Institute of Bulgarian Language, Bulgarian Academy of Sciences

vsumrova@ibl.bas.bg

Abstract. The report is dedicated to the issue of offensive vocabulary in the Bulgarian language. Nouns, adjectives and verbs are considered, which in their direct or figurative meaning contain and/or cause offense by negatively qualifying the person they refer to and thus harming their dignity.

Keywords: *Bulgarian language; vocabulary; stylistics; lexicography*

Vanina Sumrova
Institute for Bulgarian Language
Bulgarian Academy of Sciences
52, Shipchenski prohod Blvd., Bl. 17
Sofia 1113, Bulgaria